

Årskonferanse Fosfor 2024

«Hvordan følger vi opp lærlinger -
Spesielt de som faller utenfor?»

Kjersti Beate Rosland

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

1

Om oss

Kontor på Finnøy

3 ansatte

Kjersti Beate Rosland
Karina Eike
Trygve Hetland

Akvakultur 1998
Akvakultur 2009
Tømmermann 1998

Eileen Kristiansen – Akva group på Bryne

Samlet relevant kompetanse:

47 år i oppdrettsrelatert virksomhet
10 år i oljerelatert virksomhet
14 år i opplæringskontor
13 år i prøvenemnd – sensor og sensorleder

Godt Team!

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

2

Om oss

Godkjent i følgende fag

- Akvakultur
- Havbruksteknikk
- Fiske og fangst
- Skipsmotormekaniker (fiskebåt)
- Matros (fiskebåt)
- Ferskvarehandlerfaget (Fiskebåt med foredling og salg)
- Sjømatproduksjon (forb. eksamen)
- Redskapsteknologi**

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

3

Om oss

Reiser **mye** (Fra Bømlo i nord til Sør for Kristiansand)

Legger vekt på fysiske møter (online møte er nødløsning)
Fysiske møter og gode relasjoner er viktigste SUKSESSFAKTOR

Bruker fortsatt Olkweb (venter i spenning på ny vs)

Tilrettelegger for muntlig oppfølging
Tilrettelegger for oppfølging via papir (i kombinasjon med digital)

Spesielt med lærling på fiskebåt kan det være nødvendig at halvårig besøk benyttes som arbeidsmøter grunnet dårlig jobbing og dårlig oppfølging i Olkweb.

👍

Godt samarbeid med vg3 i skole – skreddersøm
Godt samarbeid med Strand vgs

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

4

Forebygging - utenfor

Besøk i klasser

- Råd ved utplassering
- Intervju
- Bli kjent – turer etc
- Læringsamlinger utenom besøk

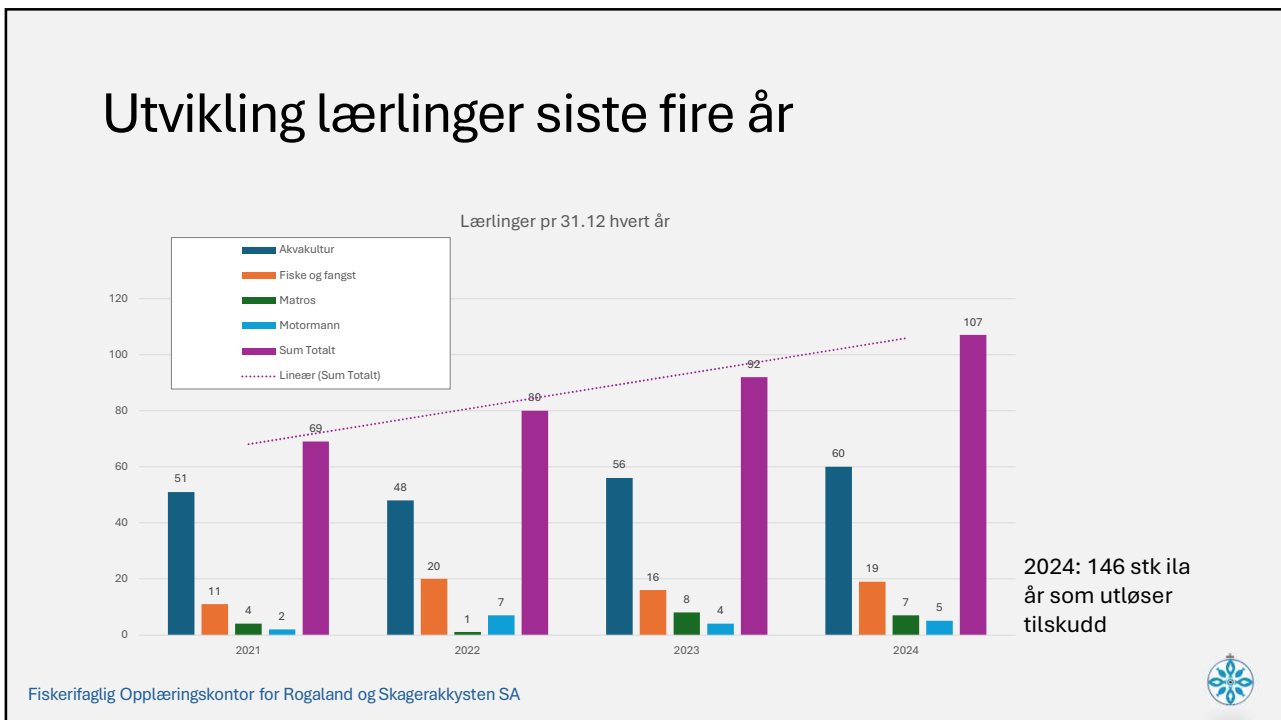
4 besøk er miniprøve (ved ønske – Akva) – også overføre til båt

Ekstra samtaler ved nervøsitert til fagprøve eller andre utfordringer – ekstra en til en veiledning

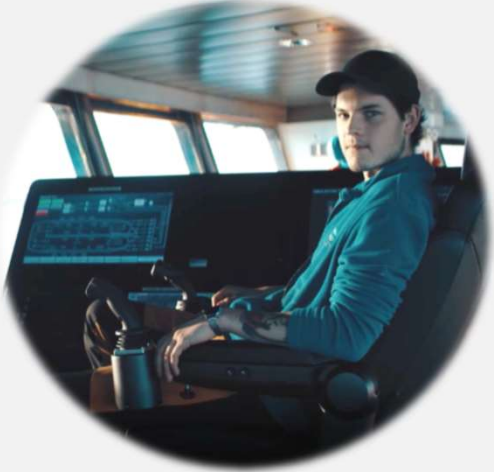
Videreutviklet forventningsavklaring / oppfølging når det trengs.

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

5

6

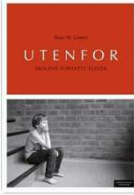

«Kids do well if they can» (2012)

Ross Greene
<https://livesinthebalance.org/>

Take the guided tour:
<https://livesinthebalance.org/educators-tour/>

Utenfor - elever med atferdsutfordringer
 Av [Ross W. Greene](#)

Eksplorative barn – famlab – nye kurs kommer
<https://famlab.no/problemlosing-gjennom-samarbeid/>

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

7

«Kids do well if they can» (2012)

Lagged skills/ Forsinket i utvikling

Impulskontroll, følelsesregulering, gå fra en situasjon til en annen

Alle ønsker å gjøre det bra – bedre likt, bedre selvfølelse og mestring

Voksne feiltolker: er oppmerksomhetssøkende, manipulerende, grense testende, trassige eller umotiverte. Manipulerende

Hva det er: Ferdigheter klarer ikke møte forventning

Med støtte i nevrovitenskapelig forskning.

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

8

«Hvordan følger vi opp lærlinger - når det ikke går helt som planlagt?

- Lærlingen ringer og trives ikke
- Faglig leder/bedrift tar kontakt om at lærlingen ikke fungerer

Ønsker partene at vi skal ta det opp på eget møte?
Trenge vi bare å snakke?

Dersom felles møte er ønskelig eller vurderes som nødvendig:

- Vi snakker med begge parter for å danne oss en oversikt
- Vi innkaller til møte der vi søker å komme til enighet
- Er det behov for en forventningsavklaring? Da skriver vi ett forventningsbrev på møtet og får begge parter til å signere.
- Trengs mentor/instruktør?
- Trengs det en legeerklæring?
- Trengs ekstern samtaleterapi eller tettere oppfølging fra FFOR?

Loggføre samtalen –skrive møtereferat
Avtaler å møtes igjen om ikke så lang tid for å følge opp saken.

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

(I visse tilfelle koble på fylket og få med en person her på møte)

9

Forventningsbrev	Forventninger etter denne avtalen
<p>Mellom (Navn Lærling og Navn Bedrift)</p> <p>Etter flere tilbakemeldinger ønsker _____ her å formulere ett forventningsbrev. FFOR er part i dette brevet og vil se til at det er klarhet for plikter og ansvar hos begge parter i henhold til opplæringslovens kapittel 4.</p> <p>Brudd på forventninger vil lede til skriftlig advarsel og kan føre til en <u>prosess med heving av lærekontrakt</u>.</p> <p>I forventningsbrevet skal det stå konkrete forventninger samt hva konsekvensen er for bedrift og lærling dersom disse ikke følges.</p> <p>1) Etter vurderingssamtale/samtale av (dato) kom det frem at (Beskrivelse av problemet)</p> <p>Fare/Risiko/Utømpa: For bedriften: For lærlingen:</p> <p>2) I Vurderingssamtale/samtale av (dato) kommer det også frem at (Beskrivelse av problemet)</p> <p>Likevel opplever bedriften å måtte gi (tallemessige tilbakemeldinger/møter etc) uten at dette etterfølges.</p> <p>Fare/Risiko/Utømpa: For bedriften: For lærlingen:</p> <p><small>Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten Postboks 55 4303 Porsmo Telefon 98 00 75 07 www.FFOR.no</small></p>	<p>Tilbakemeldinger fra (Navn Lærling):</p> <ul style="list-style-type: none"> • _____ • _____ • _____ <p>Sted/Dato _____</p> <p>Signert Faglig leder: _____</p> <p>Signert Lærling: _____</p> <p>Signert Opplæringskontor: _____</p> <p><small>Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten Postboks 55 4303 Porsmo Telefon 98 00 75 07 www.FFOR.no</small></p>

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

10

«Hvordan følger vi opp lærlinger - Spesielt de som faller utenfor?»

Utfordringer kan bedre løses dersom vi finner rotårsak til det uløste problemet.

Vi kan ta kontroll hvis vi vet hva vi skal gjøre

Utfordringer oppstår ofte når forventningene overgår ferdighetene
Lagged skills – forsinkede ferdigheter (til for eksempel å håndtere følelser/selvregulering, impuls kontroll eller gå fra en situasjon til en annen.)

Kids do well if they can!

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

11

Eksempel på utfordringer vi i FFOR møter

- Utfordring med å møte på jobb
- Utfordring med å gi beskjed ved fravær
- Utfordring med å følge arbeidsinstruks
- Utfordring med samarbeid lærling/faglig leder
- Utfordring med å bruke visse typer mat
- Utfordring med å legge bort telefonen
- Utfordring med å forstå forventninger
- Utfordring med angst/nervøsitet (før fagprøve)
- Utfordring med rengjøring/rydding (rot)
- Utfordring sosialt - komme inn i gjengen
- Utfordring med rus
- Utfordring med hygiene
- Utfordring med møtet med arbeidslivet
- Feilvalg (grue seg)
- Sykdom/skade
- Psykiske problemer
- Forsinket utvikling/ikke moden – voksen ennå

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

12

1. Bytt linser og Del opp i mindre biter

Ingen tilfeller er like. Selv om noe er likt så må vi uansett begynne å se på det med **nøytralt blikk** og **ikke hoppe til konklusjoner**.

Vi må fokusere på å finne **ROTÅSAKEN** til det uløste problemet ved å være undersøkende og nysgjerrige.

Dersom det er ett gjentakende problem så har ikke kjeft/korrigerings/rettesettelse virket.....

MEN ved å finne rotårsaken til problemet og løse dette vil det etter hvert oppstå færre problemer som kan gi grunnlag for nye utfordringer.

Ett problem/en utfordring kan ha **FLERE** årsaker
Derfor må vi dele det opp i mindre og mindre biter – til vi kan begynne å jobbe med dem. (Og **NÅ** føler lærlingen seg forstått)

Prioritere: Vi begynner med de som er lettest, når de er løst kan resten ha løst seg av seg selv (ringvirkninger.)

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

13

2. Identifiser forsinkede ferdigheter og uløste problemer

Ved å være faktaorientert og undersøkende.

Ikke dikt opp teorier eller bruk tid på noe vi ikke får gjort noe med.

Ikke bruk alltid og aldri – **FAKTA**

Ikke bruk «Hvorfor» - spør «Hva er grunnen»

Ikke putt merkelapp på

Hvis noe ligner en oppfatning – spør «Er det sant?»

FAKTA - vær spesifikk: Hva , hvor, hvem, når, hvor ofte, hvilke osv.

Er det noen ferdigheter som ikke møter forventningene?

Hva ER forventningene?

Hvordan ble det kommunisert? (Kultur /forskjellige)

Er det feilvalg?

Hvilke ressurser har vi? (instruktør/mentor, foreldre m.m.)

Prioriter: HMS (sikkerhet), Frekvens (hvor ofte), Gravitasjon (nedslagsfelt)

Kids do well if they can! De (og vi) må vite hva de ikke får til.
Hvor er det skoen trykker? Hva er det som gjør at det ikke funker?

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

14

«Jeg ser/hører at» **FAKTA** «Kan du fortelle?
Hva skjer/Hva dreier det seg om?»

Jeg hører at du har hatt utfordringer med å møte på jobb i 1 til 3 dager hver uke de siste tre mndr.

Kan du fortelle? Hva dreier det seg om?/hva skjer

Jeg hører at du ikke følger arbeidsinstruks når du flusher karene og at du har gjort det fire ganger nå selv om du har fått beskjed om å ikke gjøre det.

Hva skjer?
Fortell – hva er grunnen?

Interessant ?
Er det noe mer?
Hva tenker du?
Hvordan kan vi løse dette?

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

15

3. Løs problemet i sammen – jobb proaktivt

Plan A: De «voksne» løser problemet på vegne av lærlingen. Bør unngås med mindre det er fare for helse og sikkerhet.

(Sterke psykiske problemer, rus, skade)

Plan B: Samarbeid – identifiser problemene og jobb spesifikt. Hvordan ivareta både lærlingens og bedriftens interesser?

Jeg skulle ønske det var en måte å ivareta «bedriftens forventning» samtidig som vi ivaretar «lærlingens forventning»

Eksempel: kan det vera ein måte at lærlingen kan få øve seg på brovakt samtidig som han får nok søvn?

Plan C: Du setter opp dei forventningene som du ikkje får gjort noe med akkurat nå (prioritering)

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

16

Våg å snakke om det – henvis videre

Hva om det dukker opp noe alvorlig i samtalen?

Anerkjenne – lytte – speile – romme (ikke gå i fosterstilling)
Løse sammen eller plan A ?

Erfaringer:

Selvmordstanker

Anerkjenne selvmordstanken

Hva er det den egentlig egentlig prøver å si? (flykt/unngå)

Kan vi øve på situasjonen?

Alvorlig? – lege og psykolog, ikke sende ut på langtur, går an å sette på pause – ressurser?

Dyp sorg - opplyse hva det er / hva er ubehandlet i dette

Angst – Teknikker, pust, forklare hvordan vi er skrudd sammen.

Positivt selvsnakk – er det sant?

Rus og Rusproblemer /avhengighet – Ansvarliggjøring, kontrollplassering, oppfølging, pause i arbeidsforhold/ressurser

Lærlingen oppsummerer selv og setter aksjon fremover
Avtale om neste oppfølging, hvordan det går

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

17

Hva om det ikke går?

Noen ganger føler lærlingen at de gjør alt rett – men så er det ikke godt nok likevel.

Noen ganger går det bra en stund også går det ikke bra lenger

Noen ganger er det bare gått så langt før vi blir koblet på til at vi klarer å ro det i land.

Noen ganger er problemene for store

Noen ganger må vi flytte (det er vanskelig) eller sette på pause eller vi må vurdere heving.

Da er det uansett godt å ha hatt en riktig prosess.

Vi vet at vi kan få støtte og hjelp også av Fylket og vi har gode erfaringer med dette.

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

18

Suksessfaktorer i oppfølging av lærlinger

Forberedelse – skulebesøk/bli kjent med eleven

God oppstarts samtale som tar med dette med kommunikasjon, forventninger og fallgruver. Trygge lærlingen på hva læretiden er.

Få vite tidligst mulig om det er noen utfordringer med læring

Fysiske møter gir god relasjon – enklere å ta kontakt/ha tillit

Gå en runde på anlegget/båten og la lærlingen fortelle fra egen arbeidshverdag (gjærne uten faglig leder)

Være fleksibel i løsninger og hjelpe med å legge til rette for best mulig læring. Ta høyde for at det finnes skjulte utfordringer.

Være meklende – opprettholde tillit til begge parter

Være faktaorientert, finne rotårsaker ved utfordringer og finne gode løsninger sammen

Koble på Fylke eller andre ved behov

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

19

Takk for oss

Fiskerifaglig Opplæringskontor for Rogaland og Skagerakkysten SA

20